พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. 2550

นางสนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(มิถุนายน 2568)

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. 2550

สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้เรียบเรียง

ความสำคัญ

ด้วยสถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยเป็นปัญหาที่สำคัญ โดยมีความถี่และรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ โดยมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ทั้งสาเหตุจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว พายุฤดูร้อน เป็นต้น และสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่จำกัด การขยายตัวของชุมชนเมือง และภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดไฟป่า หรือฝนตกเป็นปริมาณมาก จนทำให้เกิดน้ำท่วมหนักและแผ่นดินถล่ม ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ปนเปื้อนในดินและน้ำ การเกิดแผ่นดินไหวจนเกิดเหตุการณ์อาคาร สำนักงาน ที่พักอาศัยถล่มลงมา ซึ่งแต่ละสาธารณภัยดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน มีทั้งผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ ตลอดจนเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน ชุมชน และของรัฐ เห็นได้ว่าการเกิดสาธารณภัยแต่ละอย่าง ภาครัฐจะต้องดำเนินการหาวิธีการป้องกันและระงับเหตุที่เกิดขึ้นโดยเร็ว พร้อมทั้งต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเร่งด่วน รวมทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ซึ่งรวมถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชน โดยที่สาธารณภัยเป็นภัยที่ไม่คาดคิด และไม่มีใครทราบล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้น สิ่งที่ทำได้ คือ การเตรียมพร้อมรับมือในแต่ละสถานการณ์ การลดผลกระทบให้มีน้อยที่สุด และการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยภายหลังภัยสงบแล้ว เพื่อลดผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ..... เสนอโดย คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 19/2550 วันพุธที่ 11 เมษายน 2550 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. .... ที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ มีเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2555 ได้จัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้น เป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลักในการดำเนินการป้องกันบรรเทา ฟื้นฟูสาธารณภัย และอุบัติภัย ซึ่งมีผลทำให้งานด้านสาธารณภัยและงานด้านอุบัติภัยที่เดิมดำเนินการโดยกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี มารวมอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวกัน นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในด้านของอัคคีภัย รวมทั้ง หน่วยงานที่จะต้อง

ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวก็เป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแนวทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการอำนวยการและบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเห็นสมควรนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัยมาบัญญัติไว้รวมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันอังคารที่ 20 มีนาคม 2550 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ....ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป อนึ่ง คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2557 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาในรายละเอียดต่อไป แต่คณะรัฐมนตรียังมิได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เนื่องจากวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559 ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2559 จึงทำให้อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง[1]

สำหรับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ....สภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. .... ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วนั้น ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2559 ข้อ 125 ได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ซึ่งในสถานการณ์ที่เป็นภัยพิบัติหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน ในประเทศไทยมีกลุ่มกฎหมายที่บัญญัติไว้เพื่อใช้บังคับในสถานการณ์ดังกล่าวหลายฉบับ ซึ่งพระราชบัญญัติที่สำคัญฉบับหนึ่ง นั่นคือ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มีด้วยกันทั้งหมด 58 มาตรา ประกอบด้วย 5 หมวด ได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมวด 3 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร หมวด 4 เจ้าพนักงานและอาสาสมัคร หมวด 5 เบ็ดเตล็ด หมวด 6 บทกำหนดโทษและบทเฉพาะกาล

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้จัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นเป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลักในการดำเนินการป้องกัน บรรเทา ฟื้นฟูสาธารณภัยและอุบัติภัย ซึ่งมีผลทำให้งานด้านสาธารณภัยและงานด้านอุบัติภัย ที่เดิมดำเนินการโดยกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี มารวมอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวกัน นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในด้านของอัคคีภัย รวมทั้ง หน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวก็เป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแนวทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการอำนวยการและบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทา

---

[1] สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/257/files/rk/47_62/2550/60.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2568).

สาธารณภัย จึงเห็นสมควรนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัยมาบัญญัติไว้รวมกัน

1. นิยามศัพท์ที่สำคัญ

"สาธารณภัย" หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

"ภัยทางอากาศ" หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

"การก่อวินาศกรรม" หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวางหน่วงเหนี่ยวระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคล อันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

2. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า "กปภ.ช." ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีการกำหนดไว้ ดังนี้

การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ การบูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ การให้คำแนะนำ ปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

3. บทบาทกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

2. จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

3.ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภยันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

4. แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

5. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ

3.1 สาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีดังนี้

การกำหนดแนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การกำหนดแนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณูปโภค ในขณะที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการดำเนินการและวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การทำการฝึกบุคลากรและประชาชน รวมถึงแนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

3.2 อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(2) กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กำหนดในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(4) ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับภยันตรายหรือเสียหายจากสาธารณภัย รวมตลอดทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยและการปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.3 สาระสำคัญแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีการกำหนดไว้ ดังนี้

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณกุศล

4. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1 กรณีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น มีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที โดยผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

4.1.1 สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1.2 ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1.3 ใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือท้องที่ที่เกี่ยวเนื่อง

4.1.4 ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1.5 สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด

4.1.6 จัดให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

4.2 กรณีเกิดสาธารณภัย

4.2.1 เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นที่จะสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

4.2.2 เมื่อเกิดสาธารณภัย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ประสบเหตุ ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับสาธารณภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

4.2.3 ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยและภยันตรายจากสาธารณภัยนั้นใกล้จะถึง ผู้อำนวยการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานดัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดปัดป้องภยันตรายได้ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไขความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น

4.2.4 เมื่อมีกรณีที่เจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้นหรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่ได้อนุญาต

4.2.5 ในการบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัยหรือรับการปฐมพยาบาลและการรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัย

(2) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3) ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง

(4) จัดให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรผู้ร้าย

(5) ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอ

4.2.6 เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดภยันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นออกไปจากพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.2.7 เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใดและการอยู่อาศัย หรือดำเนินกิจการใดๆ ในพื้นที่นั้น จะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการอำเภอ จะประกาศห้ามมิให้บุคคลใด ๆ เข้าไปอยู่อาศัย หรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้ ประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นไว้ด้วย

4.2.8 ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

บรรดาเอกสารราชการของผู้ประสบภัยที่สูญหายหรือเสียหายเนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ประสบภัยร้องขอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย หรือที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ประสบภัย ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น แจ้งให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องออกเอกสารทางราชการดังกล่าวให้ใหม่ตามหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของตน ส่งมอบให้แก่ผู้ประสบภัย หรือส่งมอบผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เป็นผู้แจ้ง ทั้งนี้ โดยผู้ประสบภัยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ แม้ว่าตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกเอกสารราชการดังกล่าวจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการก็ตาม

5. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครของกรุงเทพมหานคร จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่นเพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กำหนดในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร การให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับภยันตราย หรือเสียหายจากสาธารณภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย และปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

5.1 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.2 แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะเพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.3 แผนและขั้นตอนในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

5.4 แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

5.5 แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการอื่นประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้แทนชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงกลาโหมและผู้แทนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการ

6. เจ้าพนักงานและอาสาสมัคร

ผู้อำนวยการกลาง มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ทั่วราชอาณาจักร โดยผู้อำนวยการจังหวัด มีอำนาจแต่งตั้งได้ในเขตจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ มีอำนาจแต่งตั้งได้ในเขตอำเภอ

ผู้อำนวยการท้องถิ่น มีอำนาจแต่งตั้งได้ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจแต่งตั้งได้ในเขตกรุงเทพมหานคร

ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ในกรณีที่องค์การสาธารณกุศลหรือบุคคลใดเข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย ให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจมอบหมายภารกิจหรือจัดสถานที่ให้องค์การสาธารณกุศลและบุคคลดังกล่าวในการให้ความช่วยเหลือได้ตามที่เห็นสมควร

7. เบ็ดเตล็ด

ในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้มาครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

ค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของท้องถิ่น

ห้ามมิให้บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นำเอาความลับซึ่งตนได้มาในฐานะนั้น ๆ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับนั้นแก่ผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือแก่การประกอบอาชีพของผู้นั้น

8. บทกำหนดโทษ

8.1 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.2 ผู้ใดขัดขวางการดำเนินการของเจ้าพนักงาน หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.3 ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่ปิดกั้น โดยไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งของผู้อำนวยการต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.4 กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ในพื้นที่ที่ปิดกั้นผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการจะเรียกบุคคลดังกล่าวมาตักเตือนแทนการดำเนินคดีก็ได้

8.5 ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอพยพบุคคลออกจากพื้นที่ ถ้าคำสั่งอพยพนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการกีดขวางการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือฝ่าฝืนคำสั่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.6 ในขณะเกิดสาธารณภัย ผู้ใดแต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของอาสาสมัครหรือขององค์การสาธารณกุศล และเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย โดยมิได้เป็นอาสาสมัครหรือสมาชิกองค์การสาธารณกุศลดังกล่าว เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.7 ผู้ใดเรี่ยไร หรือหาประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ โดยแสดงตนว่าเป็นอาสาสมัคร เจ้าพนักงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

หรือใช้ชื่อของหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการดำเนินการดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.8 ผู้ใดฝ่าฝืนนำเอาความลับ ซึ่งตนได้มาในฐานะนั้น ๆ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับนั้นแก่ผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับนานาชาติและประเทศไทย

กรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับนานาชาติถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction Partnership) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ตระหนักถึงความสำคัญในการลดความเสี่ยง และลดผลกระทบจากสาธารณภัย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการตามกรอบการดำเนินการด้านสาธารณภัย และกรอบที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

กรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติ

1. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2015 - 2030)

เพื่อให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมุ่งขจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยนำไปปฏิบัติให้การพัฒนามีความสมดุลอย่างยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณภัยโดยตรง 3 เป้าหมายจากทั้งหมด17 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ โดยเน้นสร้างภูมิต้านทาน และลดผลกระทบของเหตุรุนแรงจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคนยากจน และผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน ด้วยการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิต้านทานต่อภัยพิบัติและให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วน เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่มุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัวของประเทศโดยรวม เพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

2. กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) หรือ “กรอบเซนได”

เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิตและสุขภาพ ตลอดจนความสูญเสียต่อสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจกายภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ลดความเสี่ยงเดิม และป้องกันความเสี่ยงใหม่ ผ่านมาตรการเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้าง กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการเมือง และสถาบันอย่างบูรณาการและครอบคลุม เพื่อที่จะช่วยป้องกันและลดสภาวะการเปิดรับภัยและความเปราะบางต่อสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการเตรียมความพร้อมรับมือ และฟื้นฟูเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งในความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย

3. กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)

เพื่อรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่มนุษย์ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อระบบภูมิอากาศโลก ระบบนิเวศ สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ UNFCCC ได้มีการประชุมสมัชชารัฐภาคี แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 กรอบอนุสัญญาฯ (Conference Of the Parties: COP) เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามข้อกำหนดของ UNFCCC ที่ผ่านมานั้น ไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นได้ในปีพ.ศ. 2558 จึงได้มีการรับรอง “ความตกลงปารีส” (Paris Agreement) โดยมุ่งแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการให้ความสำคัญกับการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียสและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยทุกประเทศร่วมกำหนดเป้าหมายระดับโลกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงอันเกิดจากสาธารณภัยและลดความเปราะบางของประชากรต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสาธารณภัย

4. กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER)

เพื่อเป็นกลไกในการลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินจากสาธารณภัยในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย โดยเน้นหลักการให้ประเทศสมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองก่อน และหากเกินขีดความสามารถจึงใช้กลไกที่ AADMER กำหนดไว้เพื่อดำเนินการช่วยเหลือภายใต้การดำเนินการในกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกลไกได้แก่ (1) คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management : ACDM) มีคณะทำงานเป็นองค์ประกอบภายใต้ ACDM ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ในคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (2) แผนการปฏิบัติงานตามกรอบ AADMER พ.ศ. 2564 - 2569 (AADMER Work Programme (2021-2025)) (3) ระเบียบปฏิบัติมาตรฐานในการเตรียมความพร้อมและการรับมือเหตุภัยพิบัติฉุกเฉินของภูมิภาคอาเซียน (Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster and Emergency Response Operations: SASOP) และ (4) ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management : AHA Centre)

กรอบการดำเนินงานของประเทศไทย

5. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ได้น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมายมาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่

5.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็วและป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพและระบบเตรียมพร้อมของประเทศให้พร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้ง ภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

5.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ

5.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัว เพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ของส่วนรวม”[2]

6. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

มติคณะรัฐมนตรีได้มีการอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ภายใต้แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ (Resilience by Smart DRM for 3s :SEP-SDGs-SFDRR) โดยมีเป้าหมาย ลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ และประยุกต์ใช้งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่าทันการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยลดความเปราะบางและความล่อแหลม พร้อมเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย เสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีและภูมิปัญญา ใช้เพิ่มศักยภาพในการป้องกันและจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนัก และเข้าร่วมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน ยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติและนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ เป็นการกำหนดแนวทางของการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉินและแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน เป็นการดำเนินงานภายหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้ชุมชนหรือสังคมสามารถฟื้นฟูกลับมาได้อย่างยั่งยืน

---

[2]กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570, 12-13.

7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม (พ.ศ. 2566 – 2570)

การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร

2. การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย ส่วนที่1) การพร้อมรับ หรือ ระดับอยู่รอด ส่วนที่ 2) การปรับตัว หรือ ระดับพอเพียง และส่วนที่ 3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับยั่งยืน ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ

3. เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม

4. การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์

โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง คือ หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นภัยที่เกิดขึ้นซ้ำเป็นประจำตามฤดูกาล สามารถคาดการณ์ได้ ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น ส่งผลให้ภัยธรรมชาติที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีระดับความรุนแรงและมีความถี่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนประสบภัยธรรมชาติประเภทอื่นที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และมีภัยบางประเภทที่เกิดขึ้นโดยไม่เลือกช่วงเวลา อาทิ ภัยจากแผ่นดินไหว คลื่นสึนามิ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ

ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศไทยมากที่สุด คือ อุทกภัย โดยในปี 2554 ได้เกิดเหตุการณ์มหาอุทกภัยก่อให้เกิดมูลค่าความเสียหายและความสูญเสียกว่า 1.4 ล้านล้านบาท (รายงานของธนาคารโลก) ส่งผลกระทบถึง 65 จังหวัด และกรุงเทพมหานครได้รับผลกระทบมากกว่า 13 ล้านครัวเรือน รวมทั้งมีผู้เสียชีวิต 813 คน ทั้งนี้ ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาน้ำท่วมซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยในปี 2560 ซึ่งเป็นปีที่มีปริมาณฝนสะสมทั้งประเทศมีค่าสูงกว่าปกติมากที่สุดในรอบคาบเวลา 67 ปี ได้สร้างความเสียหายมูลค่าถึง 1,050.3 ล้านบาท มีผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 3.6 ล้านคน ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังประสบปัญหาภัยแล้งอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยในปี 2562 มูลค่าความเสียหายจากภัยแล้งสูงถึง 797.7 ล้านบาท ผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 18.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายอยู่ที่ 73.5 ล้านบาท มีผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 0.06 ล้านคน ภาคเกษตรได้รับผลกระทบมากที่สุดจากปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่มีการใช้น้ำ ในสัดส่วนสูงถึงกว่าร้อยละ 70 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมดของประเทศ โดยทุกปีจะมีพื้นที่การเกษตรจำนวนมากที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากอุทกภัยและภัยแล้ง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าพื้นที่การเกษตรโดยรวมของประเทศมีแนวโน้มลดลงก็ตาม แต่หากพิจารณาในมิติของจำนวนครัวเรือนเกษตรไทยที่เกือบร้อยละ 40 ยังมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าเส้นความยากจน

ของประเทศ อาจสะท้อนให้เห็นได้ว่า ผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้งในภาคเกษตรมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ภัยธรรมชาติอื่น ๆ ที่สร้างความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ได้แก่ วาตภัย โดยมีสาเหตุมาจากพายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมงวง และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น โซนร้อน ไต้ฝุ่น) ซึ่งหากมีกำลังแรงขึ้นอาจก่อให้เกิดอุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง จากตัวเลขล่าสุดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปี 2562 วาตภัยก่อให้เกิดความเสียหายไม่ต่ำกว่า 130 ล้านบาท และมีผู้เสียชีวิตเกือบ 900 คน ดินโคลนถล่มที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดหลังจากน้ำป่าไหลหลาก อันเนื่องมาจากพายุฝนที่หนักอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยครั้งและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น นอกจากนี้ ภัยแผ่นดินไหว และสึนามิที่แม้เกิดขึ้นไม่บ่อย แต่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก โดยเมื่อปลายปี 2547 มี 6 จังหวัด ได้รับผลกระทบจากภัยคลื่นสึนามิ โดยมีผู้เสียชีวิต 5,395 คน บาดเจ็บ 8,457 คน สูญหายกว่า 2,187 คน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตลอดชายฝั่งอันดามันได้รับความสูญเสียกว่า 30,000 ล้านบาท สำหรับภัยแผ่นดินไหว แม้ประเทศไทยไม่ได้ตั้งอยู่บนรอยเลื่อนขนาดใหญ่ แต่ยังคงรู้สึกถึงแรงสั่นสะเทือนได้ ประมาณปีละ 5-6 ครั้ง จากแผ่นดินไหวในประเทศพม่า ลาว อินโดนีเซีย และแผ่นดินไหวที่เกิดจากรอยเลื่อนขนาดเล็กลงมาในภาคตะวันตกและภาคเหนือ โดยในปี 2557 เกิดแผ่นดินไหวขนาด 6.3 ซึ่งเป็นครั้งรุนแรงที่สุดที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย มีจุดศูนย์กลางอยู่บริเวณรอยเลื่อนพะเยา ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

การจัดการและป้องกันสาธารณภัย มีการวางแนวทางเพื่อบริหารจัดการหรือป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังจากเกิดเหตุจนครบกระบวนการ แม้กระนั้นก็ตาม การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงมีอุปสรรคและความท้าทายหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถในการจัดการกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงสูงยังค่อนข้างจำกัด และแม้ว่าภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศส่วนใหญ่เป็นภัยซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่หน่วยงานให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงรับในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและการฟื้นฟูตามบทบาทภารกิจ ภายใต้งบประมาณที่หน่วยงานได้รับ การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการในการจัดการเชิงรุก อาทิ การเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดภัยธรรมชาติ เนื่องจากผลลัพธ์เชิงปริมาณที่เกิดจากมาตรการเชิงรุกค่อนข้างวัดได้ยาก ด้านการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ บางภาคส่วนของสังคมไทยเริ่มมีความตื่นตัวมากขึ้น แต่การขับเคลื่อนหรือผลักดันมาตรการให้เกิดผลยังเป็นไปอย่างล่าช้า ท่ามกลางข้อมูลบ่งชี้ว่า ประเทศไทยมีความล่อแหลมต่อความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเกณฑ์สูง ในขณะที่มีขีดจำกัดในด้านความสามารถในการรับมือกับภัยและการปรับตัวต่อสภาวการณ์และความเสี่ยง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องลดความล่อแหลม รวมทั้ง สร้างขีดความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยง และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะเป็นประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อลดและป้องกันผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะภายใต้สภาพแวดล้อมที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับประเทศเศรษฐกิจหลักให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน และนำประเด็นการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น รวมทั้งการเข้าสู่

สังคมสูงวัยและข้อจำกัดทางการคลังที่ทำให้ประชาชนและสังคมไทยมีความเปราะบางต่อผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

เป้าหมายการพัฒนาของหมุดหมายที่ 11 ได้เชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และเป้าหมายที่ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ หากพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พบว่าเป้าหมายการพัฒนาของหมุดหมายที่ 11 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในเป้าหมายที่ 2 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้ มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 3 กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง เพื่อให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ด้านที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมายที่ 1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ในประเด็นอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ มีเนื้อหาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับมือภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือทั้งในระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ และด้านที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายที่ 3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ และดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ โดยมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสียความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์[3]

ขอบเขตสาธารณภัย

ด้านสาธารณภัย ประกอบด้วย 14 ประเภทภัย

1) อุทกภัยและดินโคลนถล่ม
2) ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน
3) ภัยจากอัคคีภัย
4) ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
5) ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง
6) ภัยแล้ง

[3]แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง (1 พฤศจิกายน 2565) : 113-115.

7) ภัยจากอากาศหนาว
8) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน
9) ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
10) ภัยจากคลื่นสึนามิ
11) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์
12) ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด
13) ภัยจากโรคระบาดสัตว์และสัตว์น้ำ
14) ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านความมั่นคง ประกอบด้วย 4 ประเภทภัย

1) ภัยจากการก่อวินาศกรรม
2) ภัยจากทุ่นระเบิดกับระเบิด
3) ภัยทางอากาศ
4) ภัยจากการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล

วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ปจจุบันทั่วโลกยอมรับวาสาธารณภัยเปนเรื่องที่จัดการไดโดยไมจำเปนตองรอใหภัยเกิดขึ้นกอน จากแนวคิดในอดีตที่เคยมุงเนนการจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM) เมื่อภัยเกิดขึ้นแลว กลาวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การใหความชวยเหลือบรรเทาทุกขผูประสบภัย หรือการฟนฟูสภาพหลังจากภัยผานพน มาเปนการใหความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการอยางยั่งยืน โดยใหความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM) ประกอบดวย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ไดแก การปองกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพรอม (Preparedness) ควบคูกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ไดแก การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข (Relief) รวมถึงการฟนฟู (Recovery) ไดแก การฟนสภาพและการซอมสราง (Rehabilitation and Reconstruction) การสรางใหดีกวาและปลอดภัยกวาเดิม (Build Back Better and Safer)

ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบงเปน 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซอน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพดานทรัพยากร ที่ผูมีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเขาควบคุมสถานการณเปนหลัก ดังนี้[4]

[4] สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงราย, บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย, https://dpmcr.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/9-e0b89ae0b897e0b897e0b8b5e0b988-3-p-67-84.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568).

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผูอำนวยการอำเภอ ผูอำนวยการทองถิ่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผูอำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผูบัญชาการปองกันและบรรเทาสาธารณภัยแหงชาติ ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ
4	สาธารณภัยรายแรงอยางยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

บทบาทหนาที่ภาครัฐกับการจัดการสาธารณภัย

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ ควรที่จะต้องมีการบูรณาการรวมกันและมีการดำเนินการอย่างเปนระบบและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ภาครัฐต้องมีบทบาทหนาที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งในระหว่างวันที่ 3 – 5 มิถุนายน 2568 ที่ผ่านมา นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นำคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ครั้งที่ 8 : Global Platform for Disaster Risk Reduction (GP2025) ณ ศูนย์การประชุมนานาชาติ CICG นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ในหัวข้อ “Leave no one behind - Realizing the guiding principles of the Sendai Framework” โดยมีใจความสำคัญความว่า ประเทศไทยได้บูรณาการหลักการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กรอบเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) เข้าไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 และเป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานทุกระดับจนถึงระดับท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการความเสี่ยงจากภัยพิบัติทั่วประเทศ

ในปี 2568 รัฐบาลไทย โดยกระทรวงมหาดไทย ในฐานะกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัดครบทั้ง 76 จังหวัด ระดับอำเภอ และแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติโดยชุมชน (CBDRM) ให้ครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง เช่น สตรี ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย ผู้สูงอายุ และเยาวชน จำนวน 17,646 ชุมชน รวมทั้งสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ แนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยตั้งแต่วัยเด็กในหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายครอบคลุมภัยพิบัติ 11 ประเภท เปิดโครงการอาสาสมครเยาวชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและพัฒนาทักษะการตอบสนองต่อภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ยังได้มีการร่วมหารือโต๊ะกลมระดับรัฐมนตรี ในหัวข้อ "Accelerating financing for resilience: Tailored solutions for disaster risk reduction"โดยภัยพิบัติทางธรรมชาติยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทย นอกจากภัยพิบัติจากฤดูกาลแล้ว ยังรวมถึงภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรง ซึ่งตามกรอบเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติปี 2015-2030 มีความท้าทายที่สำคัญ นั่นคือ การลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่ไม่เพียงพอ ในส่วนของประเทศไทยเองที่ได้เกิดอุทกภัยในภาคเหนือ ภาคใต้ และล่าสุดมีผลกระทบจากแผ่นดินไหวในเมียนมาเมื่อ 28 มีนาคม 2568 เป็นสัญญาณเตือนอย่างชัดเจนถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการมีระบบแจ้งเตือนภัยที่เชื่อถือได้เพื่อลดความวิตกกังวลของประชาชน ซึ่งรัฐบาลไทยตระหนักในเรื่องนี้และได้ดำเนินการพัฒนาระบบ Cell Broadcast ที่ส่งสัญญาณ

แจ้งเตือนผ่านมือถือ ระบบจะใช้งานเต็มรูปแบบในเดือนกรกฎาคมนี้ แต่การมีระบบแจ้งเตือนยังไม่เพียงพอ ต่อไปยังต้องมีการลงทุนกับการประเมินความเสี่ยง แผนที่ความเสี่ยง การฝึกซ้อม และรณรงค์สร้างความตระหนักรู้แก่สาธารณชน ควบคู่การส่งเสริมกลไกการจัดหาเงินทุน ความคุ้มครองประกันภัยสำหรับทรัพย์สินส่วนบุคคล นอกจากนี้ ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการร่วมกันจัดการภัยพิบัติข้ามพรมแดน อาทิ น้ำท่วมฉับพลัน และมลพิษ PM 2.5 ที่กำลังส่งผลกระทบในประเทศต่างๆ มากขึ้น ต้องมีกลไกเสริมสร้างการฟื้นตัวร่วมกัน และขอให้ภาคีสหประชาชาติร่วมสนับสนุนทางเทคนิค การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนาระหว่างกัน

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ค.ศ. 2015 - 2030 (กรอบเซนได) มีการจัดขึ้นต่อเนื่องทุก ๆ 2 - 3 ปี นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 โดยที่ประชุมจะมีการหารือและแลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในหลากหลายมิติที่ครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี และมีผู้แทนระดับรัฐมนตรีที่กำกับดูแลงานด้านการจัดการภัยพิบัติเข้าร่วมการประชุมฯ โดยมีสำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ หรือ UNDRR เป็นองค์กรหลักดูแลเพื่อเป็นกลไกติดตามการขับเคลื่อนสำหรับประเด็นหลักของ GP2025 จัดขึ้นภายใต้หัวข้อหลัก “Every days counts, act for resilience today” เพื่อสื่อถึงความเร่งด่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมายของกรอบเซนไดให้บรรลุผลภายในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ ก่อนที่จะครบวาระในปี ค.ศ. 2030 โดยมุ่งหมายให้ทุกประเทศร่วมมือกันเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อภัยพิบัติ (Resilience) ด้วยการเตรียมความพร้อม การส่งเสริมขั้นตอนปฏิบัติล่วงหน้าก่อนเกิดภัย การลดความเสี่ยง และการรู้เท่าทันปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญา[5]

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ นอกจากนั้น ยังมีกฎกระทรวง/ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

กฎหมายหลัก คือ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวม 6 ฉบับ ได้แก่

(1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรอง กรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552

(3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553

(4) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560

(5) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

[5] รัฐบาลไทย, ด้านความมั่นคง, https://www.thaigov.go.th/news/contents/ministry_details/97151 (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2568).

(6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564

(7) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566

บทสรุป

ด้วยสาธารณภัย เป็นภัยที่เกิดขึ้นด้วยกันหลายด้านและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากขึ้น การเกิดสาธารณภัยแต่ละครั้งมีความรุนแรงและมีความถี่เพิ่มขึ้น ซึ่งการเกิดภัยพิบัติแต่ละครั้งก่อให้เกิดความสูญเสียและกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นวงกว้าง การควบคุมก็ทำได้ยาก มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนในทุกพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที ดังนั้น ในการเกิดภัยพิบัติแต่ละครั้งของประเทศไทย จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการ ทหาร ภาคเอกชน องค์การสาธารณกุศล รวมถึงอาสาสมัครต่างๆ ในการเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนภัยพิบัติของประชาชน เพื่อลดความสูญเสียในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และของรัฐ ให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันทำงานเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเยียวยาสถานการณ์ให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนรับมือภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติให้แก่ทุกหน่วยงานให้ดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570 รวมทั้ง มีการเข้าร่วมกรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับนานาชาติและของประเทศไทย ซึ่งในระยะหลังภัยพิบัติที่เกิดขึ้นนั้นทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและลักษณะภัยก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถึงแม้จะมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ทั้งกระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วก็ตาม แต่ความเป็นทางการก็ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารจัดการต่างๆ ในทางปฏิบัติก็พบข้อจำกัดหลายด้านในการรับมือกับภัยพิบัติ ทั้งปัญหาในเชิงระบบ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ปฏิบัติ การสั่งการ การสื่อสารก็ขาดความชัดเจน ทำให้ในบางครั้งการปฏิบัติงานเกิดการทับซ้อนระหว่างกัน ไม่มีผู้รับผิดชอบหลัก ทำให้แต่ละหน่วยงานต่างแยกการทำงาน ไม่มีการสั่งการจากผู้บัญชาการเหตุการณ์ ประกอบกับการเกิดสาธารณภัยในบางพื้นที่มีคุณลักษณะพิเศษ จึงต้องมีการใช้อุปกรณ์เฉพาะพื้นที่ เช่น ภัยทางทะเล ภัยแผ่นดินไหว ภัยเคมีอุตสาหกรรม ภัยโรคระบาด ภัยไฟไหม้ในอาคารสูง เป็นต้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัย ก็ได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อลดช่องว่าง มุ่งประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิผลในการจัดการภัยพิบัติอย่างเพียงพอ มีการนำแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาใช้ในการเตรียมความพร้อม เพื่อลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากสาธารณภัย ได้แก่ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ประเมินสถานการณ์ อย่างกรณีการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบเตือนภัยน้ำท่วมแบบจำลองคาดการณ์น้ำท่วม ถูกนำมาเป็นเครื่องมือจำลองสภาพอากาศล่วงหน้า การนำระบบ “Cell Broadcast” มาใช้ในการแจ้งเตือนฉุกเฉิน เช่น ภัยพิบัติธรรมชาติ (แผ่นดินไหว สึนามิ) หรือประกาศสำคัญจากภาครัฐ เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก ในพื้นที่เป้าหมายได้พร้อมกัน การนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence:AI) มาใช้ในการพยากรณ์และคาดการณ์ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า การจัดการสาธารณภัยในแต่ละด้านก็ต้องมีการป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่และลดความเสี่ยงที่มีอยู่ โดยที่ภาครัฐต้องมีการสื่อสารความเสี่ยงการเกิดสาธารณภัยของพื้นที่ให้แก่ประชาชน และทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยงของพื้นที่ตนเอง เพื่อให้มี

ความตระหนักเข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่ มีการพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัยที่จะนำไปสู่การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าไปยังประชาชนให้เกิดความถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ ได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึงทุกพื้นที่และเหมาะสมกับประเภทสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญเหตุ สามารถรับมือ และฟื้นฟูกลับคืนมาได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กฎหมาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง (1 พฤศจิกายน 2565) : 113-115.

หนังสือ

กระทรวงมหาดไทย. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. กรุงเทพฯ, 2561.

ฐานข้อมูลออนไลน์

รัฐบาลไทย. ด้านความมั่นคง. https://www.thaigov.go.th/news/contents/ministry_details/97151 (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2568).

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/257/files/rk/47_62/2550/60.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2568)..

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงราย. บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย. https://dpmcr.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/9-e0b89ae0b897e0b897e0b8b5e0b988-3-p-67-84.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568).